

הקנוי לישראל — לאחוזתו [לקרקע], כדי ללמד: מה אחוזת נקנית בכסף ובשטר ובחזקה, אף עבד כנעני לישראל נקנה בכסף [ובשטר ובחזקה] —

ממנו לא כל שכן הוא שייקנה בכסף; כך אי אפשר לומר, שהרי:

אם כן — דילפינן קנית מטלטלי הגוי מקנית גופו — אפילו בשטר ובחזקה נמי יקנה הישראל את מטלטלי הגוי, וכשם שהוא קונה את גופו אף בקנינים אלו.

ועוד קשה על קל וחומר זה: ישראל הקונה מטלטלין מישראל יוכיחו, דאת גופיה קני ליה בכסף, ומכל מקום את ממנו קונה הוא במשיכה ולא בכסף.

אלא אמר אביי לפרש מה שאמרו "בדיניהם":

בדיניהם שפסקה להם [לגויים] התורה, שנאמר [ויקרא כה יד, בפרשת אונאה]: "וכי

בדיניהם של גויים דנים אותו, שקנינם בכסף! ואף על פי שלא משך — קנה הגוי את הבהמה במעות שנתן, ופטור מן הבכורה.⁽⁵⁾

אמר מר: ישראל שנתן מעות לגוי בבחמתו, בדיניהם! ואף על פי שלא משך — קנה, וחייבת בבכורה.

ומפרשינן: מאי בדיניהם?

אי נימא: דנים אנו את קניית בהמתו של גוי — דהיינו מטלטליו — בדיניהם דגופיה [בדיני הקניה שקונה ישראל את הגוי לעבד] —

ומשום דאתי קנית מטלטלין מקנית גופו בקל וחומר:

אם גופיה קני ליה ישראל בכסף, דכתיב [ויקרא כה מ]: "והתנחלתם אותם — את עבדיכם הכנענים — את בניכם אחריכם לרשת אחוזת", הקישו הכתוב — לעבד גוי

המזבת. וראה בהערות למהריט"א הנדמ"ח]. וראה מה שכתב בזה בקהלות יעקב שם.

חכמים דבריהם אדין תורה לעקור מצות עשה של בכורה, וקא משמע לן שפטורה מן הבכורה, וראה עוד שם.

אך הקשה, דבתוספות חיצוניות מכתב יד [ראה שיטה מקובצת אות ה], הוסיף אחר ישובו את הרישא שהייתי אומר אין קנינו אלא מספק [ולא הזכיר כלל שקנינו מדרבנן]: ולהכי — משום שהייתי אומר אין הקנין אלא מספק — תנא נמי בתר הכי, ואף על גב שלא משך קנה ופטור מן הבכורה. ותמה מהריט"א על זה, שהרי המוציא מישראל עליו הראיה, ואיך אפשר שיקנה הגוי מספק. וראה שם שצידד לומר, דזה אינו ספק אחד אלא ספק ספיקא, ובספק ספיקא מוציאים ממון, ראה שם.

5. הנה גם כאן יש לדקדק למה הצרך להוסיף שפטור מן הבכורה, ולא די שנאמר דקנה הגוי. וכתב מהרי"ט אלגאזי [שם, טז א], דבזה אי אפשר לומר — כמו שכתבו התוספות על הרישא — שלא נאמר: אין קנין הגוי אלא מספק, שהרי אם היה זה ספק לא היה קונה כלל, דהמוציא מישראל ודאי עליו הראיה [ראה עוד שם], ואולי באמת בסיפא לא הצרך לומר "שפטור מן הבכורה", אלא כדי שלא נאמר: אין קנינו של הגוי אלא מדרבנן, ואם כן לא העמידו